

Η ΠΑΡΑ ΤΟ ΠΑΛΕΡΜΟΝ ΜΟΝΗ ΤΩΝ ΚΑΠΟΥΚΙΝΩΝ

Ἡ παρά τὸ Παλέρμον μονὴ τῶν καπουκίνων εἶναι περίφημος καθ' ὅλην τὴν Σικελίαν, τοῦτο δὲ μάλιστα ἕνεκα τῆς περιέργου ιδιότητος, ἣν τὰ ὑπόγεια αὐτῆς κέκτηνται τοῦ μομοιοποιεῖν τὰ πτώματα καὶ τοῦ διατηρεῖν αὐτὰ ἀπηλλαγμένα σήψεως.

Εὐθὺς λοιπὸν ὡς ἀφίχθημεν εἰς τὴν μονήν, ὁ φύλαξ μοναχὸς μᾶς ὠδήγησεν εἰς τὰ πολυθρύλλητα ἐκεῖνα ὑπόγεια. Καταβάντες τριάκοντα βαθμίδας εὐρέθημεν ἐντὸς παμμεγέθους ὑπογείου νεκροταφείου ἐν σχήματι σταυροῦ φωτιζομένου ἀνωθεν δι' ὀπῶν εἰς τὸν θόλον ἀνεωγμένων, εἶδομεν δὲ θέαμα, τοῦ ὁποῦ οὐδεμία περιγραφὴ δύναται νὰ δώσῃ ἀκριβῆ ἰδέαν.

Φαντάσθητε χίλια διακόσια ἢ χίλια πεντακόσια πτώματα ἐν εἶδει μομίων ἐξ ἀμίλλης μορφάζοντα καὶ τὰ μὲν οἶονεὶ γελῶντα, τὰ δὲ κλαίοντα, ἄλλα ἀνοίγοντα ὑπερμέτρως τὸ στόμα καὶ ἐπιδεικνύοντα γλῶσσαν μελανὴν μεταξὺ δύο νωδῶν σιαγόνων, ἄλλα σπασμοδικῶς συσφίγγοντα τὰ χεῖλη, κείμενα ἐκτάδην, συνεστραμμένα, ἐξηθρωμένα, ἐστραγγαλισμένα, γελοιογραφίας ἀνθρωπίνας, ἐφιάλτας ψηλαφητοῦς, φάσματα μυριάκις ἀποτροπαιότερα τῶν ἐν τινὶ ἀνατομείῳ κρεμαμένων σκελετῶν. Πάντες φέρουσι τὴν στολὴν τῶν καπουκίνων καὶ ἔχουσιν εἰς τὰς χεῖρας ἐπιγραφὴν δηλοῦσαν τὸ ὄνομα αὐτῶν, τὴν ἡμέραν τῆς γενετῆς καὶ τὴν τοῦ θανάτου των.

Τὸ πλησιέστατον εἰς τὴν θύραν πτώμα, τὸ ὁποῖον ζῶν ἰονομάζετο Φραγκίσκος Τολλάρη, κρατεῖ ράβδον. Ἐζήτησαμεν παρὰ τοῦ φύλακος νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ τὸ σύμβολον τοῦτο· μᾶς ἀπεκρίθη ὅτι

ἔπειδὴ ὁ εἰρημένος Φραγκίσκος Τολλάρη εἶναι πλησιέστερον τῶν ἄλλων τῆς θύρας, ἀνετέθη αὐτῷ τὸ ἀξίωμα τοῦ θυρωροῦ καὶ ἐδόθη ῥάβδος ἵνα ἐμποδίξῃ τοὺς ἄλλους νὰ ἐξέρχωνται.

Ἡ ἐξήγησις αὕτη μᾶς ἔδειξε τὸν βαθμὸν τοῦ σεβασμοῦ, ὃν οἱ ἀγαθοὶ μοναχοὶ τρέφουσι πρὸς τοὺς ξενιζομένους νεκροὺς. Εἰς ἄλλας χώρας περιφρονεῖται ὁ θάνατος, ἐδῶ περιφρονοῦνται οἱ νεκροί, τοῦτο ἀναντιρρήτως εἶναι πρόοδος.

Ὁμολογητέον ὅτι ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ τῶν μομίων, ὅσαι δὲν εἶναι ἀποτρόπαιοι εἶναι γελοῖαι. Αἱ μομίαι εἶναι διατεθειμέναι ποτὲ μὲν εἰς δύο σειρὰς ποτὲ δὲ εἰς τρεῖς ἢ μία ὑπὲρ τὴν ἄλλην, οὕτως ὥστε αἱ τῆς κατωτέρας σειρᾶς ὑποβατίζουσιν ἐν εἴδει καριατίδων τὰς τῆς δευτέρας καὶ αἱ τῆς δευτέρας τὰς τῆς τρίτης. Ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν μομίων τῆς πρώτης σειρᾶς ὑπάρχουσι τρεῖς σειραὶ κιβωτίων ξυλίνων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον πολυτίμων, κεκοσμημένων δι' οἰκοσήμεων καὶ στεμμάτων. Περιλείουσι δὲ τοὺς νεκροὺς χάριν τῶν ὁποίων οἱ συγγενεῖς των ἠθέλησαν νὰ δαπανήσωσι τὰ πρὸς κατασκευὴν φερέτρου. Τὰ φέρετρα ταῦτα ἔχουσι θύραν, ἢ δὲ θύρα κλειθρον, οὗ τὴν κλειδα φυλάττουσιν οἱ συγγενεῖς. Ἐνίοτε οἱ κληρονόμοι ἔρχονται ὅπως βεβαιωθῶσιν ὅτι ἐκεῖνοι, ὧν τὴν περιουσίαν τρώγουσι μένουσιν ἐκεῖ· βλέπουσι πρὸς στιγμήν τὸν θεῖον αὐτῶν, τὸν πάππον ἢ τὴν σύζυγον καὶ τοῦτο τοὺς καθησυχάζει.

Μεταξὺ τῶν νεκρῶν ὑπάρχουσι κόμητες, μαρκήσιοι, πρίγκηπες, στρατάρχαι φέροντες θώρακας, ἀλλ' ὁ περιεργότερος τῶν ἀποτελούντων τὴν ἀριστοκρατικὴν ταύτην ὁμήγυριν εἶναι ἀναντιρρήτως βασιλεὺς τις τῆς Τύνιδος, ὅστις ῥιφθεὶς ὑπὸ καταιγίδος εἰς Παλέρμον ἐνόσησε καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν μονὴν τῶν καπουκίνων πρὶν δὲ ἀποθάνῃ ἠλλάξῃ πίστιν καὶ ἐβαπτίσθῃ. Ἡ ἀλλαγὴ αὕτη ἐπροξένησεν ὡς εἰκός, μεγάλην ἐντύπωσιν, αὐτοῦ δὲ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας συγκατανεύσαντος νὰ γίνῃ ἀνάδοχός του. Οἱ δὲ καπουκίνοι ἵνα διαιωίσωσι τὴν μνήμην τοῦ συμβάντος τούτου τοῦ τῶσάυτην περιποιούντος τιμὴν εἰς τὴν μονὴν, ὑπεβλήθησαν εἰς ἐκτάκτους δαπάνας χάριν τοῦ βασιλικοῦ νεοφύτου. Καὶ ἴσταται ἔχων ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς ἐπιστέγασμα ἐκ βαμβα-

κίνου ὑφάσματος καὶ φέρων στέμμα χάρτινον· διὰ τῆς ἀριστερᾶς δὲ χειρὸς κρατεῖ ξύλον σκαμνίου κεχρυσωμένον. Ὑποκάτω ἀναγινώσκωμεν τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν περιέχουσαν ὀλόκληρον τὴν ἱστορίαν τοῦ βασιλέως τούτου τῆς Τύνιδος.

Naccui in Tunisi re, venuto a sorte a Palermo
Abbracciai la santa fede.

La fede e il viver ben salva mi iu morte.

Don Filippo d'Austria, re di Tunizzi,

Mori a Palermo—20 Settembre 1622.

Ἐγενήθη βασιλεὺς τῆς Τύνιδος. Ἐλθὼν κατὰ τύχην εἰς Παλέρμον, ἠσπάσθη τὴν ἁγίαν πίστιν. Ἡ πίστις καὶ τὸ καλῶς ζῆν μὲ σώζουσιν ἐν τῷ θανάτῳ. Ὁ Δὸν Φίλιππος τῆς Αὐστρίας, βασιλεὺς τῆς Τύνιδος, ἀπέθανεν ἐν Παλέρμῳ τὴν 20 Σεπτεμβρίου 1622.

Ἐκτὸς τῶν κοιλωμάτων τῶν προσδιωρισμένων εἰς τοὺς κοινούς τῶν νεκρῶν καὶ τῶν φερέτρων τῆς ἀριστοκρατίας, εἰς τῶν βραχιόνων τοῦ παμμεγέθους νεκρικοῦ σταυροῦ ἀποτελεῖ εἶδος κοιμητηρίου ἰδιαίτερου τῶν κυριῶν τῆς ὑψηλῆς ἀριστοκρατίας τοῦ Παλέρμου.

Ἐδῶ ὁ θάνατος εἶναι ἴσως ἔτι εἰδεχθέστερος διὰ τὸν περιβάλλοντα αὐτὸν κόσμον· τὰ πτώματα πλουσιώτατα ἐνδεδυμένα κείνται ὑπὸ ὑελίνους κώδωνας. Αἱ γυναῖκες φέρουσι στολὰς αὐλικὰς ἢ χοροῦ, αἱ νεάνιδες ἐσθῆτας λευκὰς καὶ παρθενικοὺς στεφάνους. Μόλις δύναται τις νὰ ὑποφέρῃ τὴν θέαν τῶν ταινιοστολίστων ἐκείνων προσώπων, τῶν ἀπεξηραμένων βραχιόνων ἐξερχομένων ἐκ χειρίδος μεταξωτῆς κυανῆς ἢ ροδόχρου, τῶν ὀστεωδῶν δακτύλων ἐκτεινομένων ἐντὸς χειροκτίων πλατυτέρων τοῦ δέοντος, τῶν ποδῶν, τῶν ὁποίων τὰ ὀστά καὶ τὰ νεῦρα φαίνονται διὰ τῶν διαφανῶν περικνημίδων. Ἐν τῶν πτωμάτων τούτων δυσσειδέστατον τὴν ὄψιν ἐκράτει δάφνην καὶ εἶχε τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν ἐπὶ τῆς πλίνθου τῆς νεκρικῆς του κλίνης.

Saper vuoi dich i ciace il senso vero: Antonia

Pedoche, fior

Passeggiero visse anni XX e mori a XXV

Settembre 1834.

Θέλεις νὰ μάθης τὸ ἀληθινὸν νόημα τῆς ἐνταῦθα κειμένης : Ἡ Ἀντωνία Πεδόκε, ἄνθος, ἔζησε, διαβάτα, 20 ἔτη καὶ ἀπεβίωσε τὴν 25 Σεπτεμβρίου 1834.

Ἄλλο πτώμα οὐχ ἦττον τούτου εἶδεχθῆς ἔχον ἐσθῆτα ἐλαφρὰν καὶ στέφανον ἐκ ῥόδων κείται ἐπὶ προσκεφαλαίου ἐκ τριχάπτων αὕτη εἶναι ἡ Signora Maria Amaldi e Ventimiglia-marchesina di Spataro—ἀποθανοῦσα τὴν 7 Αὐγούστου 1834 ἐν ἡλικίᾳ 29 ἐτῶν. Τὸ πτώμα αὐτῆς ἐκαλύπτετο ὑπὸ δροσερῶν ἀνθεῶν· ὁ φύλαξ τῶν καπουκίνων, ὃν ἐζητάσαμεν, μᾶς εἶπεν ὅτι τὰ ἄνθη ἀνανεοῦνται καθ' ἑκάστην ὑπὸ τοῦ βαρῶνου Π. ὅστις τὴν ἡγάπα. Τρομερὸς ἔρωσ ὁ δυνηθεὶς ν' ἀνθέξῃ ἐπὶ δύο ἔτη εἰς τοιαύτην θέαν.

Εὐρισκόμεθα ἐν τοῖς ὑπογείοις πρὸ δύο περίπου ὥρων, ἐνομιζόμεν δὲ ὅτι εἴχομεν ἴδει πᾶν τὸ ἀξιοθέατον, ὅτε ὁ φύλαξ μᾶς εἶπεν ὅτι ἐπεφυλάχθη νὰ μᾶς δείξῃ εἰς τὸ τέλος τὸ περιεργότερον. Τὸν ἐρωτήσαμεν μετὰ τίνος ἀνησυχίας περὶ τίνος ἐπρόκειτο καὶ ἐμάθομεν ὅτι ἀφοῦ ἐθεωρήσαμεν τὰ πτώματα εἰς κατάστασιν τελείας ἀποξηράνσεως μᾶς ὑπελείπετο νὰ ἴδωμεν αὐτὰ ξηραίνόμενα. Προχωρήσαντες μέχρι τούτου δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ὀπισθοδρομήσωμεν, εἶπομεν εἰς τὸν φύλακα νὰ βαδίσῃ ἔμπρὸς ἕτοιμοι ὄντες νὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν. Ἦναψε λοιπὸν δᾶδα καὶ ἀφοῦ ἐπροχώρησε δώδεκα περίπου βήματα εἰς μίαν τῶν διόδων, ἤνοιξε μικρὸν δωμάτιον ἐντελῶς σκοτεινὸν καὶ εἰσῆλθε πρῶτος κρατῶν τὴν ἀνημμένην δᾶδα. Τότε, εἰς τὴν ὑπέρυθρον αὐτῆς λάμπην εἶδομεν θέαμα φρικῶδες, πτώμα ἐντελῶς γυμνὸν κρεμάμενον ἐπὶ εἵδους ἐσχάρας καὶ ἔχον τοὺς γυμνοὺς πόδας, τὰς χεῖρας καὶ τὴν σιαγόνα δεδεμένους ὅπως μὴ συσταλῶσι τὰ νεῦρα τῶν διαφόρων τούτων μερῶν· ῥάξ πηγαίου ὕδατος ἔβρεσεν ὑπ' αὐτὸ καὶ ἐπέφερε τὴν ἀποξήρανσιν, ἣτις συνήθως συντελεῖται ἐντὸς ἑξ μηνῶν. Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ἑξ τούτων μηνῶν, ὁ τεθνεὺς εὐρισκόμενος ἤδη εἰς κατάστασιν μομίας, ἐνδύεται καὶ τίθεται εἰς τὴν θέσιν του, ὅπου θὰ μείνῃ μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς κρίσεως. Ὑπάρχουσι τέσσαρα τοιαῦτα δωμάτια δυνάμενα νὰ περιλάβωσιν ἕκαστον τρία ἢ τέσσαρα πτώματα.

Οἱ κάτοικοι τοῦ ὀστεοφυλακείου τούτου ἔχουσι καὶ αὐτοὶ τὰς ἑορτάς των ὡς καὶ οἱ ἄλλοι νεκροί. Τότε τοὺς ἐνδύουσι τὰ ἑορτάσιμὰ των ἐνδύματα καὶ καθαρὸς χιτῶνας, καὶ προσαρτῶσιν αὐτοῖς ἀνθοδέσμας, αἱ δὲ θύραι τῶν ὑπογείων ἀνοίγονται εἰς τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν καὶ τοὺς φίλους. Τινὲς ὅμως διατηροῦσι τὸ σάγιον ἐνδυμὰ των καὶ τὸ σκυθρωπὸν τῆς ὄψεως. Οἱ συγγενεῖς μαντεύοντες τὸ λυποῦν αὐτοὺς σπεύδουσι νὰ τοὺς ἐρωτήσωσιν ἐὰν ἔχωσιν ἀνάγκην τινὸς, ἐὰν μία ἢ δύο λειτουργίαι ἤθελον τοὺς εὐχαριστήσαι. Οἱ νεκροὶ ἀπαντῶσι νεύοντες τὴν κεφαλὴν ἢ τὴν χεῖρα ὅτι τοῦτο ἐπιθυμοῦσιν· οἱ συγγενεῖς πληρῶνουσιν εἰς τὴν μονὴν ἀριθμὸν τινα λειτουργιῶν, ἐὰν δὲ ὁ ἀριθμὸς οὗτος εἶναι ἐπαρκὴς ἔχουσι τὴν εὐχαρίστησιν τὸ ἐπόμενον ἔτος, νὰ ἴδωσι τοὺς δυστυχεῖς νεκροὺς ἀνθοστολιστοὺς καὶ λαμπρῶς περιβεβλημένους εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ἐξῆλθον τοῦ Καθαρητηρίου καὶ ἀπολαύουσιν ἤδη τὴν αἰωνίαν μακαριότητα.

Ὁμολογῶ ὅτι εὐχαρίστως εἶδον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν ἀέρα καὶ τὰ ἄνθη· μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἐγειρόμην ἐκ τινος φρικώδους ὄνειρου, καίτοι δὲ οὐδὲν τῶν πτωμάτων ἐκείνων ἤγγισα, μὲ παρηκολούθει δσμὴ νεκρικὴ ἢς δὲν ἠδυνάμην ν' ἀπαλλαγῶ. Πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς πόλεως ὁ ἀμαξηλάτης μου ἐστάθη ὅπως διέλθῃ φορεῖον, οὗ ἐπροηγείτο ἄνθρωπος κρατῶν μικρὸν κώδωνα, κατόπιν ἤρχοντο δύο ἄλλα φορεῖα. Νεκρὸς μετεφέρετο εἰς τὴν μονὴν τῶν καπουκίνων. Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ μεταφέρειν τοὺς τεθνεῶτας ἐντὸς φορεῖου καθημένους, ἐνδεδυμένους, ἐψιμυθιομένους, μοὶ ἐφάνη ἐφάμιλλος τῶν λοιπῶν. Εἰς τὰ παρακολουθοῦντα δύο φορεῖα ἦσαν ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ βοθηθὸς του.

Μετεφράσθη ἐκ τῆς ἐν Σικελίᾳ περιηγήσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου Dumas (πατρὸς), le Speronare.

ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΡΤΖΟΓ.

